

**A légzési gázok szállítása,
a légzőrendszer működése,**

A levegő összetétele:

N_2	78.09%
O_2	20.95%
CO_2	0.03%
argon	0.93%

Nyomásviszonyok:

tengerszinten	760 Hg mm	-	O_2	159 Hg mm
6000 m	360 Hg mm	-		80 Hg mm

Vízdoldhatóság légköri nyomásnál:

N_2	16.9 ml / 1000 ml víz
O_2	34.19 ml / 1000 ml víz
CO_2	11019 ml / 1000 ml víz

A légzés funkciója

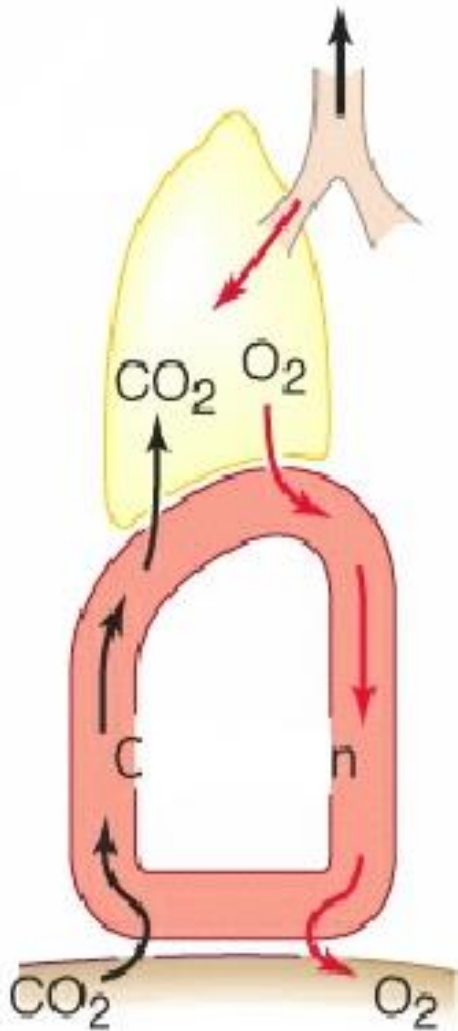
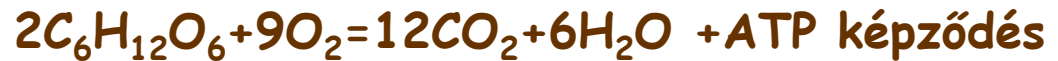
oxigén ellátás és hőleadás

gázcsere: az O_2 és CO_2 kicserélődése

külső légzés: tüdő léghólyagok – vér között

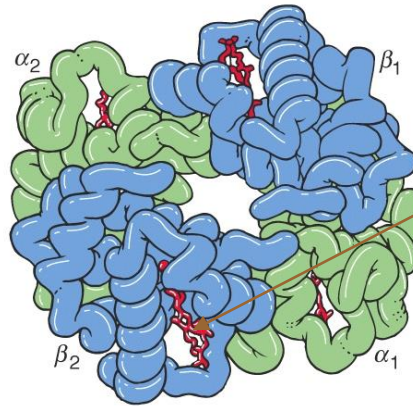
belső légzés: vér – szövetek között

biológiai oxidáció: biokémiai folyamatok (glükolízis, citromsav-ciklus, terminális oxidáció)

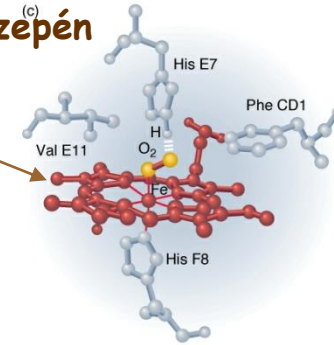

Az oxigén szállítása, oxigén kötő képesség

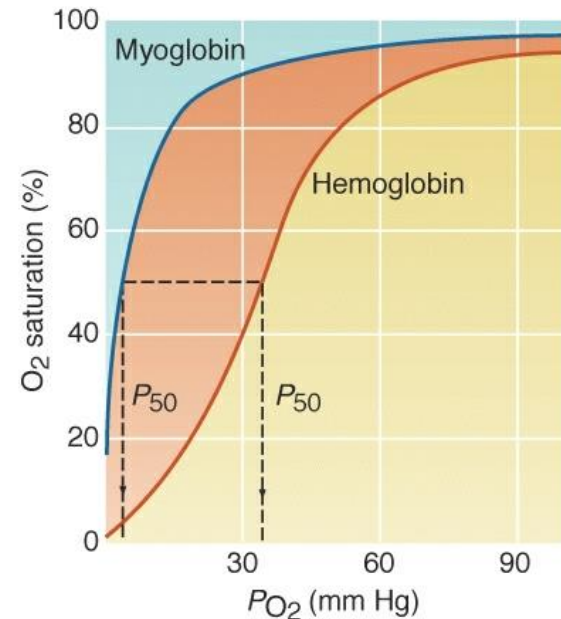
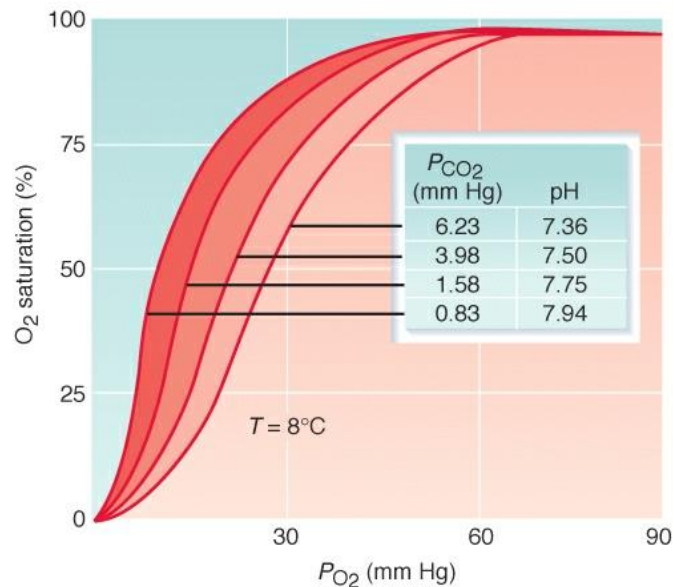
hemoglobin molekula,
négy fehérje
alegység

porfirin váz, közepén
a vas ion

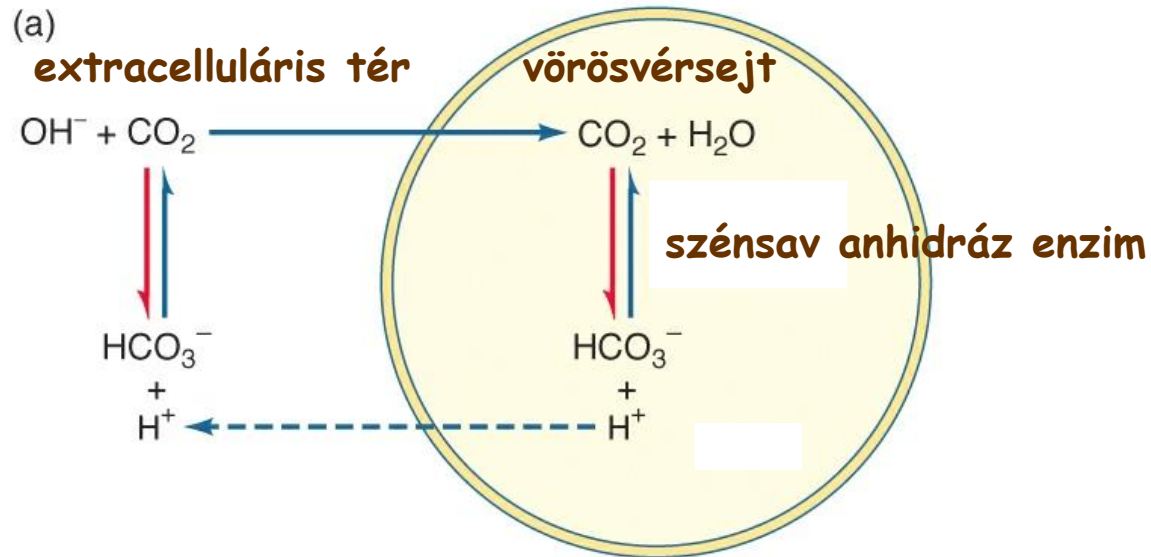
Oxigén telítettség az oxigén parciális nyomása függvényében

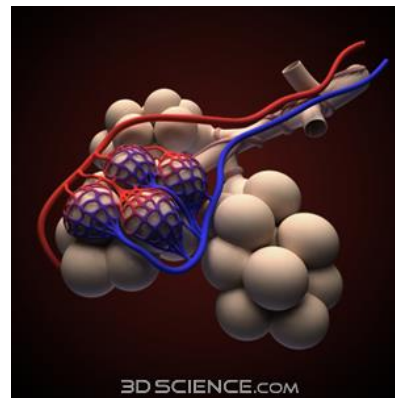
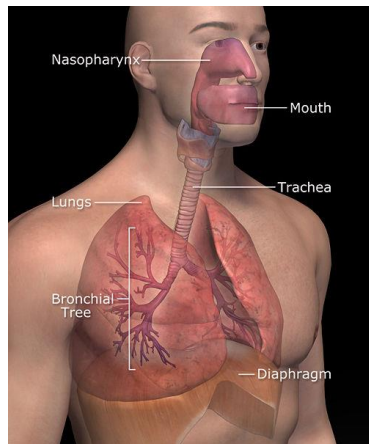
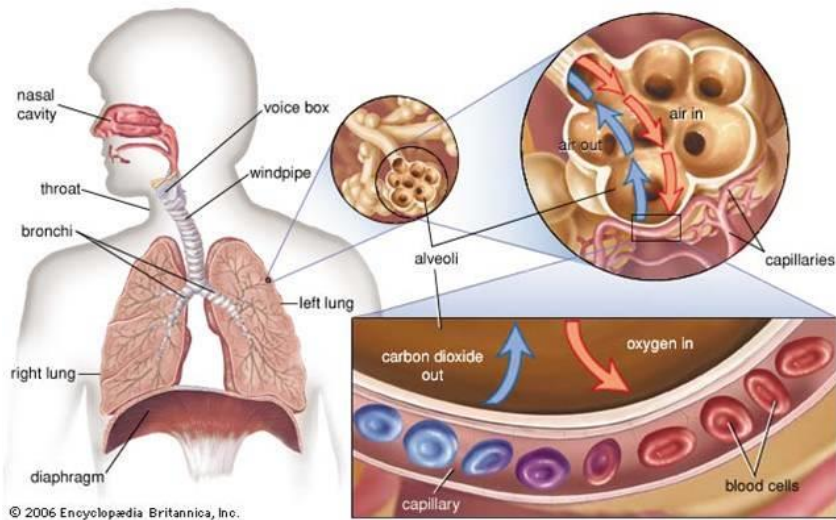
+ hőmérsékletfüggés

A széndioxid szállítása

70 % HCO_3^- , 23 % karbaminát ion formájában, 7 % oldva

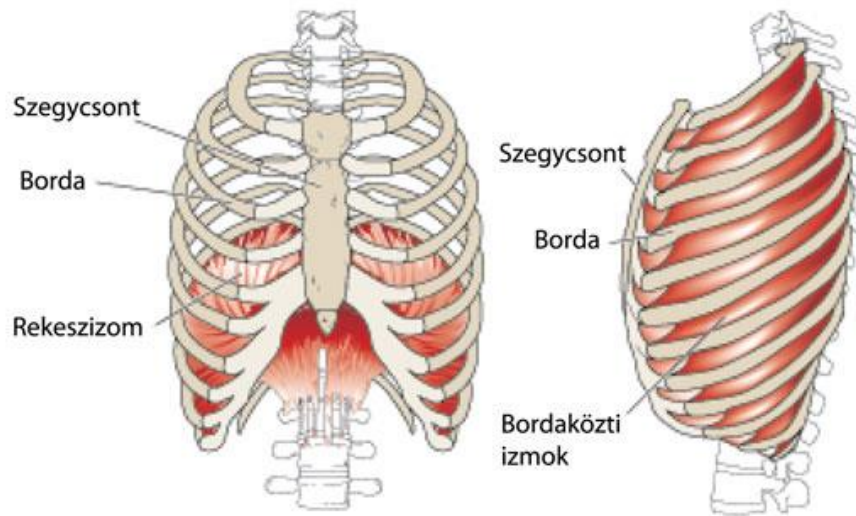
A légzőszervek anatómiája

- Orr
- Garat
- Légcső (trachea)
- Tüdő (lung)
  - Főhörgők (C alakú porc)
  - Hörgők (porcdarabok, kevés simaizom)
  - Hörgőcskék (csak simaizom)
  - Légvezetékek és léghólyagocskák (alveolusok)
    - Csak itt folyik gázcsere
- Mellhártya
  - A tüdőt borító és a mellkasfali lemez között folyadék

A légzés folyamata

légzőizmok

Eupnoe

nyugodt légzés

Apnoe

légvételi hiány

Polipnoe

szapora légzés

Hiperpnoe

mély légzés

Hiperventilláció

erős szellőztetés

A légzés szerve szárazföldi gerincesekben a tüdő

embernél 12-15 légvétel/perc

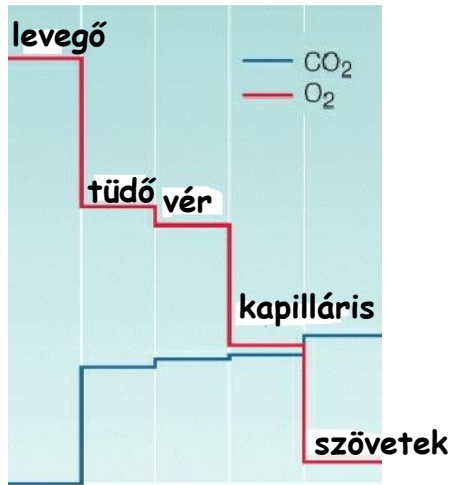
500 ml gáz/légvétel

6-8 l gáz/perc (250 ml O₂ felvétele és 200 ml CO₂ leadása /perc)

légzési térfogat (perctérfogat)

300 millió léghólyag, 70m² felület a légcserére

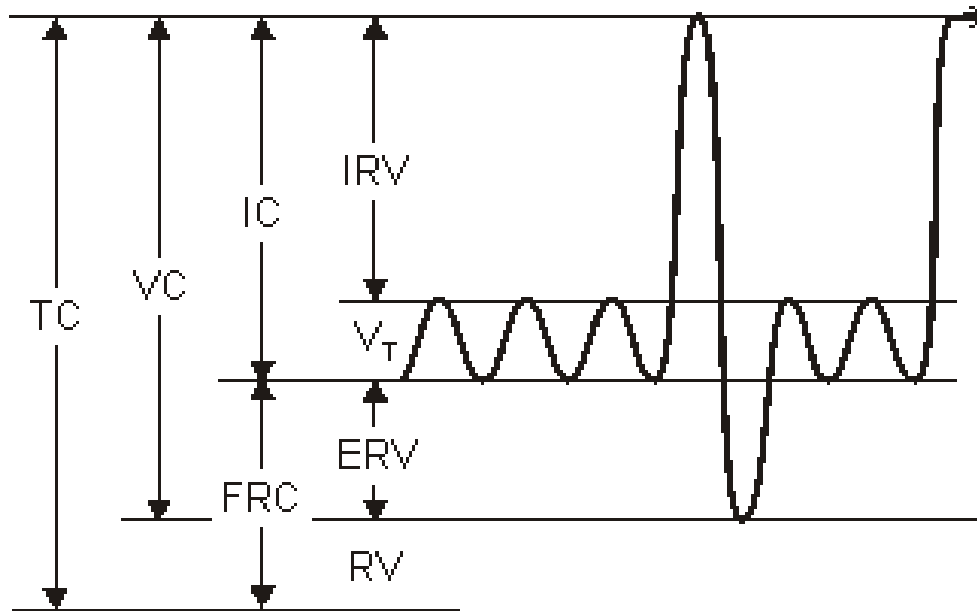
A légzési gázok mennyisége

(normál levegő nyomása: 760Hgmm)

Parciális nyomás (Hgmm)(%)	levegő be	alveolusok	artériák	vénák	levegő ki
O ₂	158 (21)	100 (13)	95 (13)	40 (6)	116 (15)
CO ₂	0,3 (0,0004)	40 (5)	40 (5)	46 (7)	32 (4)
H ₂ O	5,7 (0,008)	47 (6)	47 (6)	47 (7)	47 (6)
N ₂ és egyéb	596 (78+)	573 (76)	573 (76)	573 (80)	565 (75)

Légzési mechanizmusok, spirogramm

teljes légzési kapacitás (TC)

vitálkapacitás (VC)

belégzési rezervtérfogot (IRV)

kilégzési rezervtérfogot (ERV)

reziduális térfogot (RV)

kilégzési térfogatnak (FEV)

funkcionális maradék (reziduális) ill.
maradék levegő

Légzőmozgások

Reflexes apnoé

- kellemetlen szagok, hideg zuhany erős zaj, éles fájdalom
- nyelés és hányás alatt (a glottis is záródik)

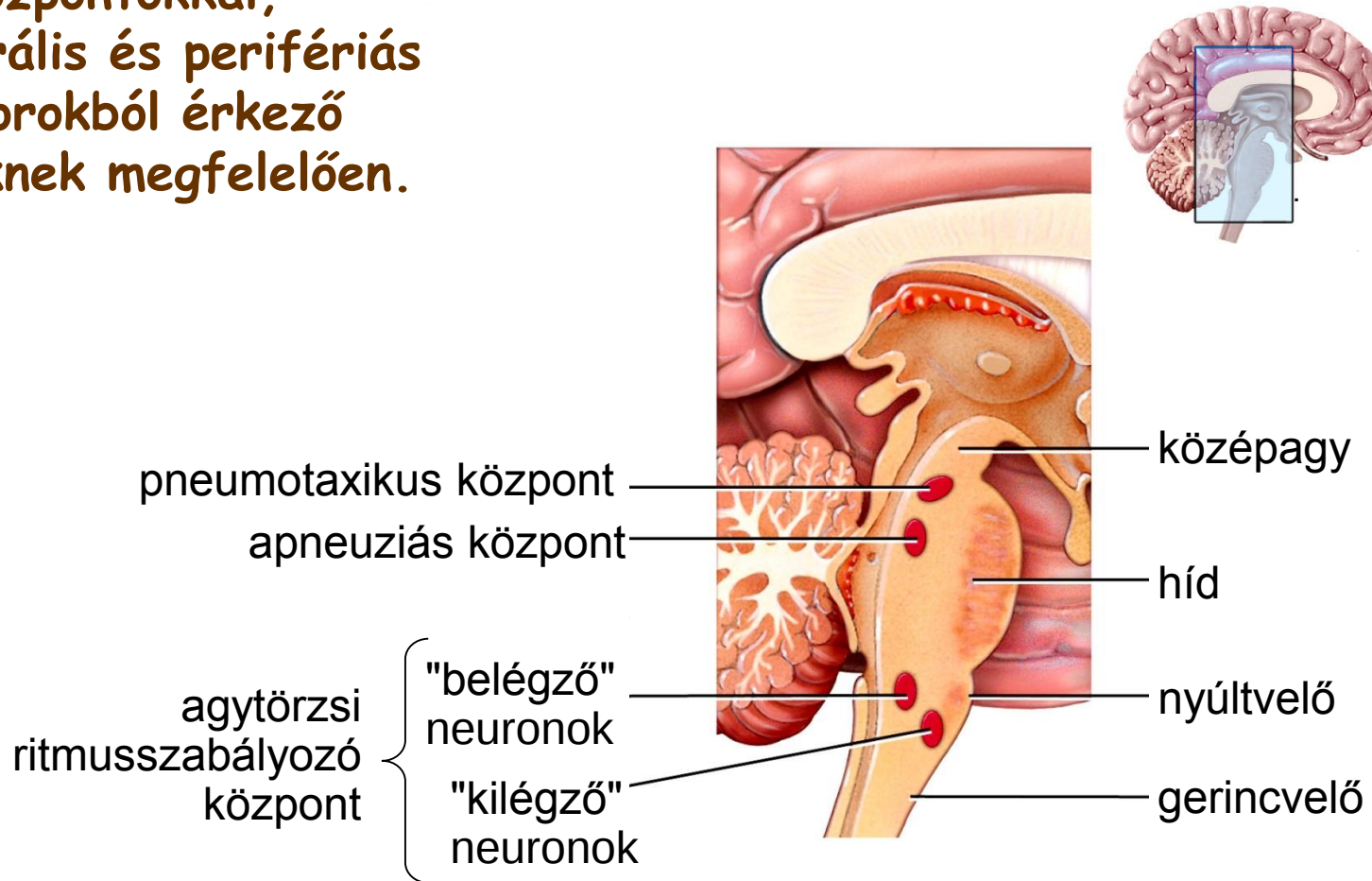
Akaratlagos apnoé

- a fokozott figyelmet, vagy precíz kézmozgást kísérő légzőmódosulások
- agykérgi eredetű
- hossza növelhető erőltetett belégzés után hiperventillációt követően tiszta O_2 belégzéssel

Tüsszentés és köhögés, lihegés, didergés

A légzés szabályozása

Központi idegrendszeri
légzőközpontokkal,
a centrális és perifériás
receptorokból érkező
ingereknek megfelelően.

Az izommunka hatása a légzésre

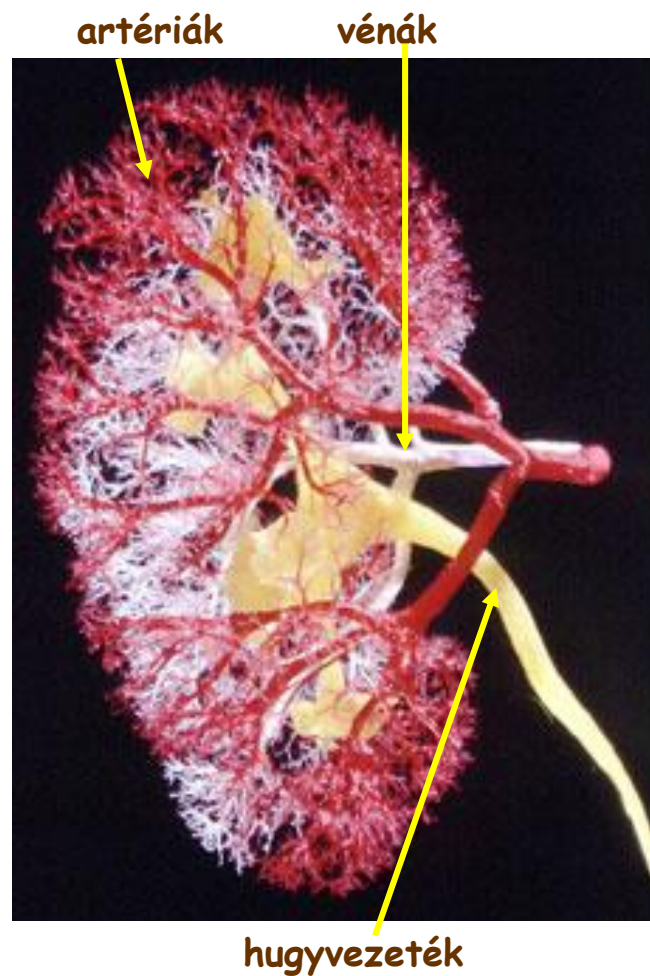
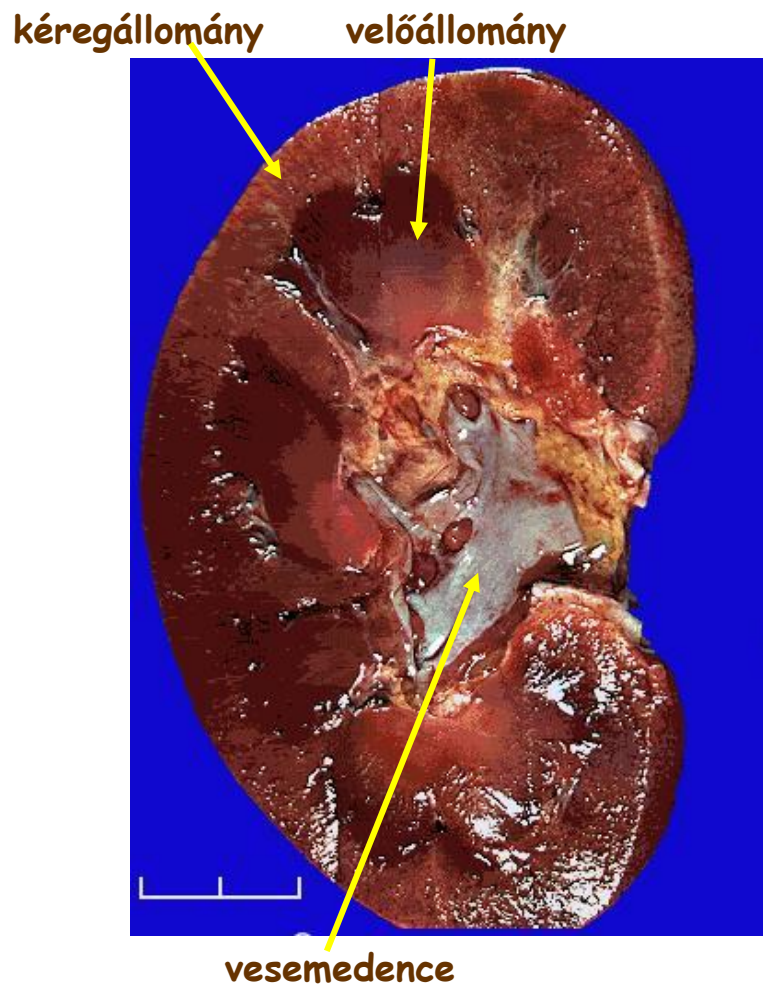
Tanult reakció, feltételes reflexek is szerepet játszanak

Már az munka megkezdése előtt fokozódhat a légzés kérgi mozgatóközpontok axon elágazódásainak és az izmokban lévő mechanoreceptorok serkentő hatására

Az O_2 fogyasztás csak késve alkalmazkodik, a munka után még egy darabig fokozott a légzés az O_2 adósság törlesztése miatt

A vese működése

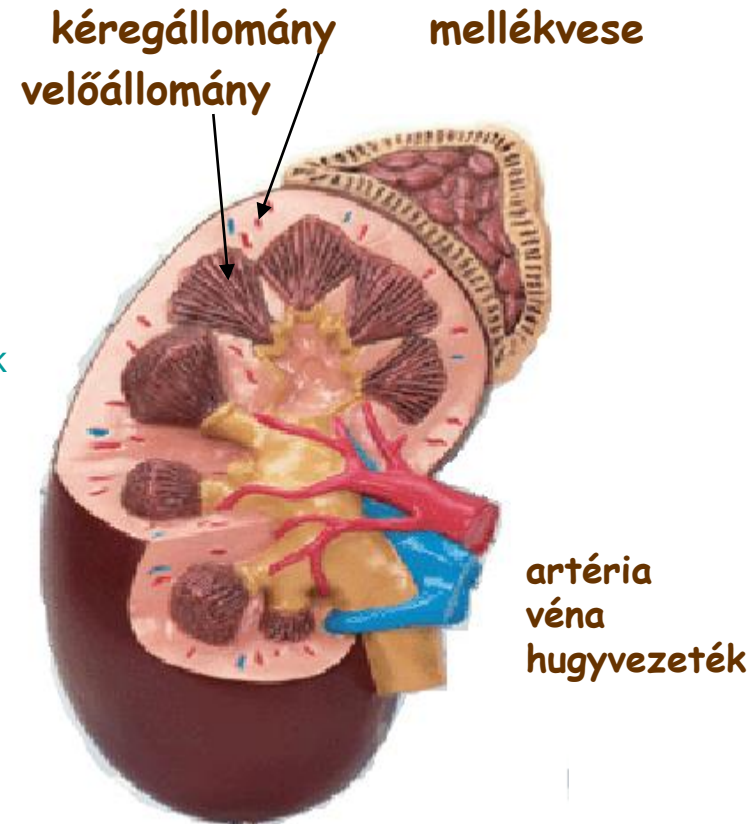
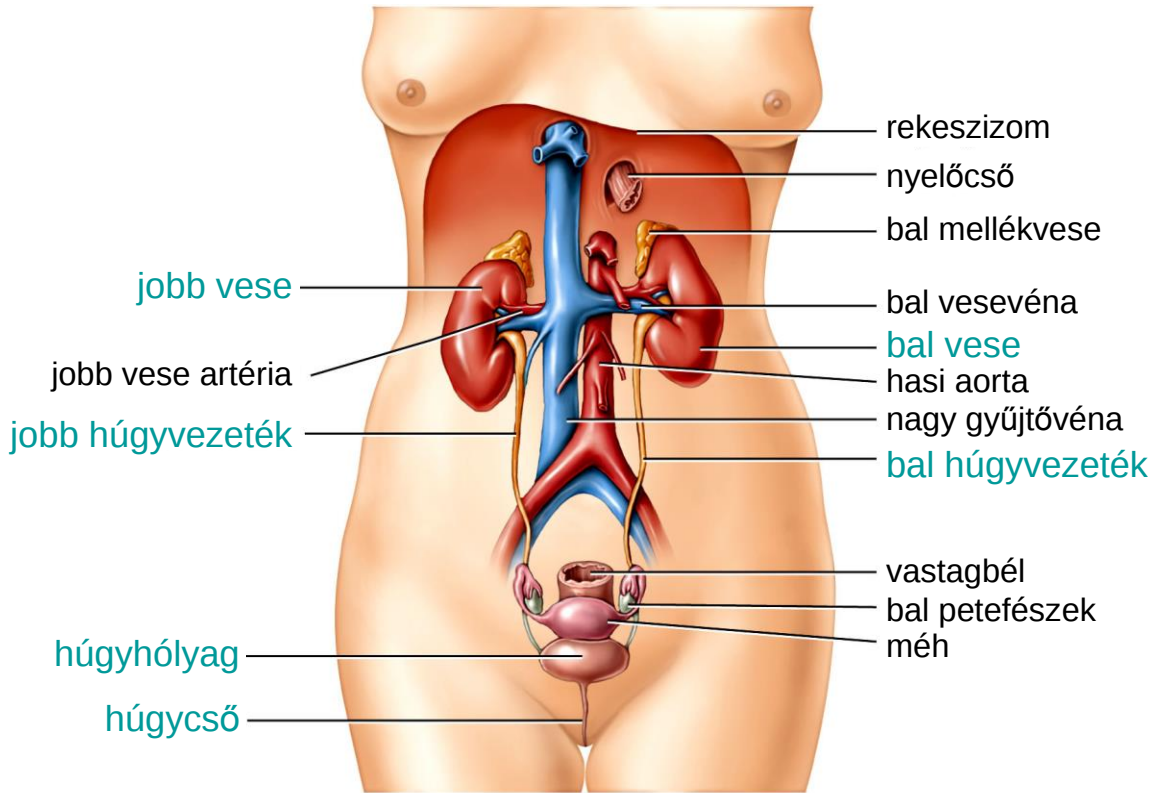
A vese szerkezete, érrendszere

A vese szerepe

1. A vízterek (elsősorban az extracelluláris tér) állandóságának biztosítása
(isovolemia, isosmia, isoionia, isohydria,)
2. Nem kívánatos anyagok eltávolítása
  - endogén (anyagcsere végtermékek),
  - exogén (organikus és anorganikus anyagok)

A vese felépítése

A veseműködés alapelvei

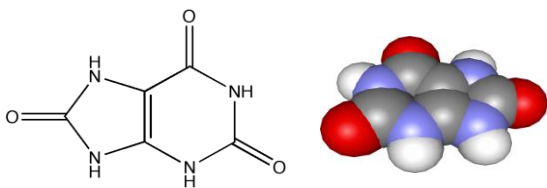
Glomeruláris működések:

- ultrafiltráció (szűrés)

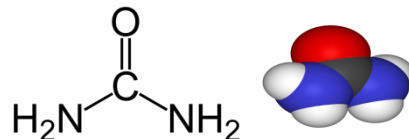
Tubularis működések:

- reabszorpció (visszavétel)
- szekréció (kiválasztás)

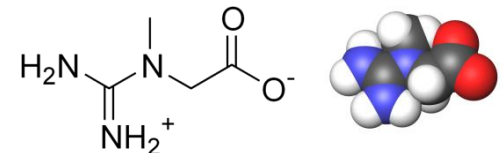
húgysav

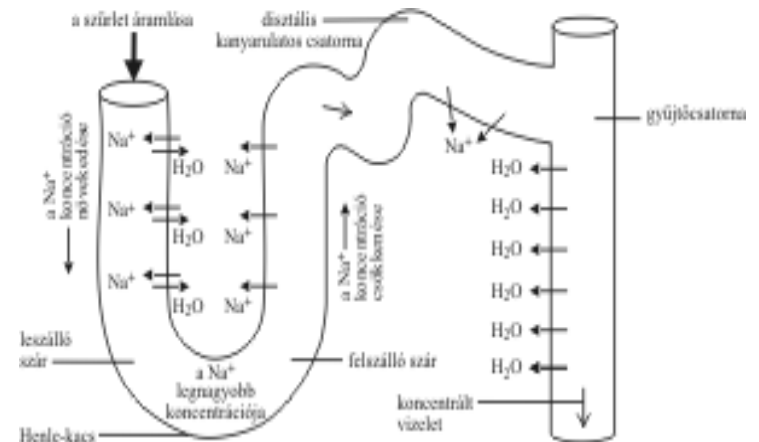
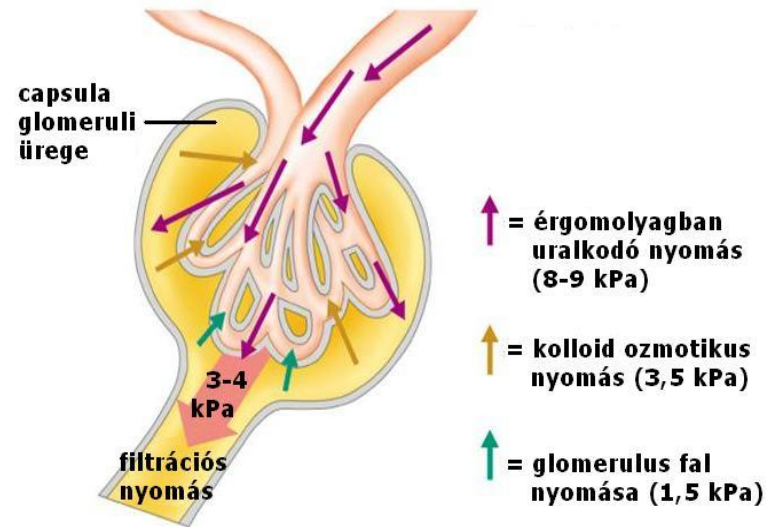
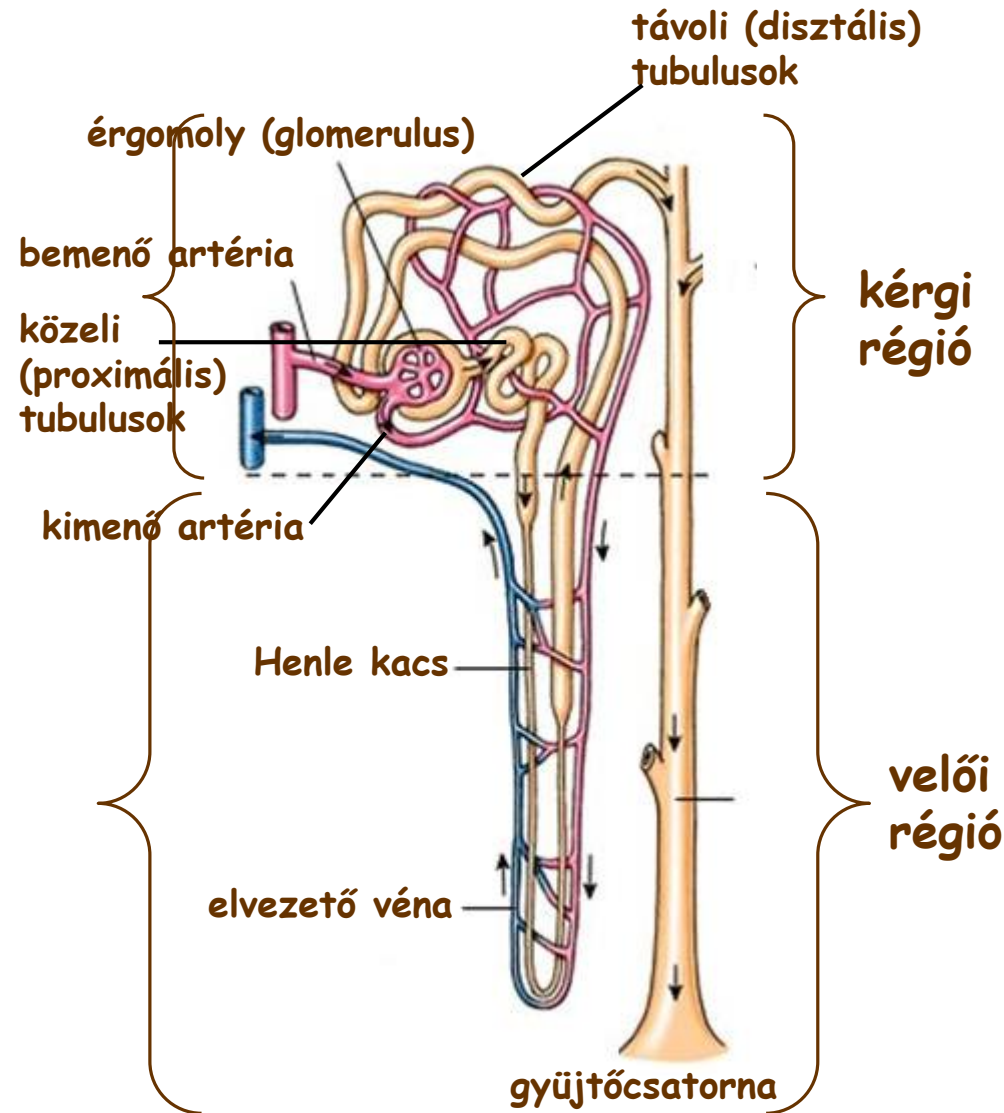
urea (karbamid)

kreatinin

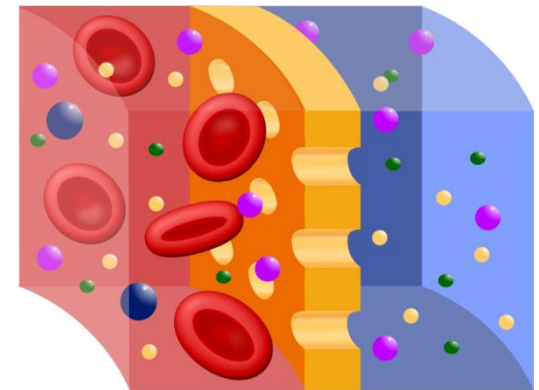
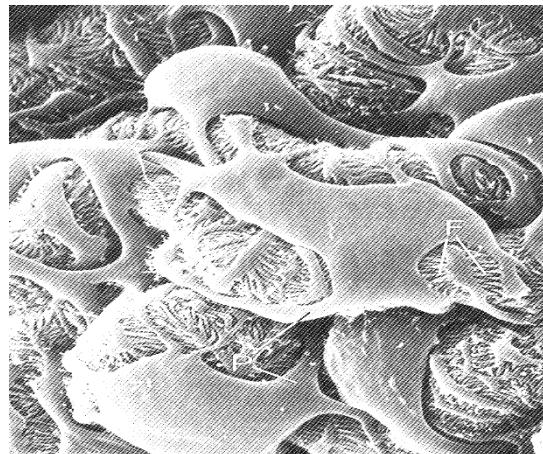
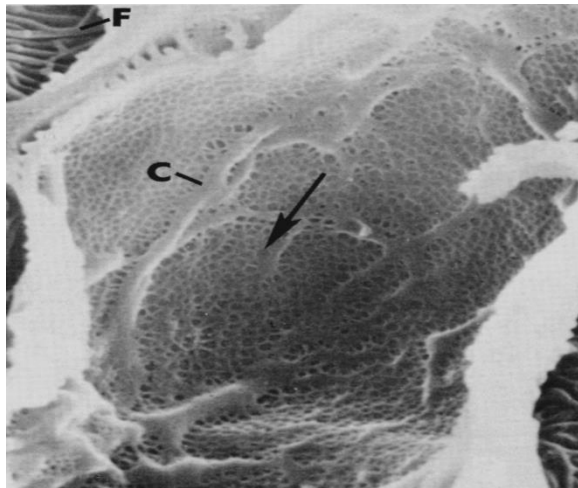
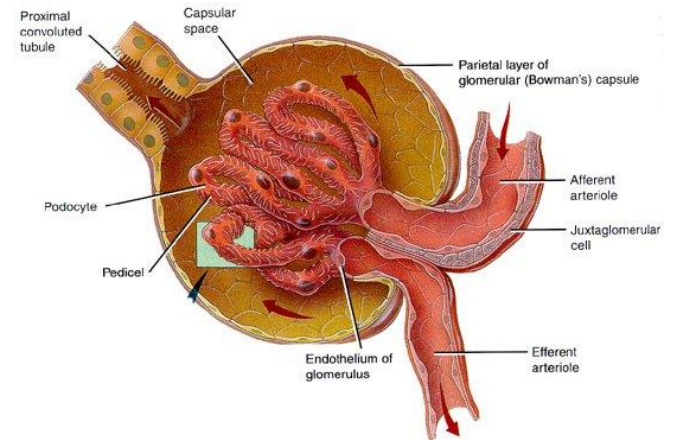
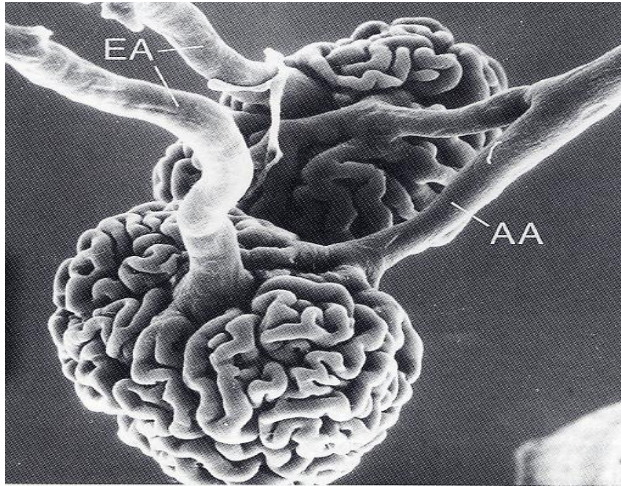

A nefron szerkezete

Ellenáramú sokszorozó rendszer a vesecsatornácskákban

Az érgomoly szerkezete, működése

A glomerulus filtrációs ráta (GFR)

Clearance-elv

Clearance az a vérplazmamennyiség melyet a vese időegység alatt egy adott anyagtól teljesen megtisztít

$$CP = VU \quad \text{azaz} \quad C = \frac{VU}{P}$$

*ahol a C (clearance) a GFR értékét,
az U az illető anyagnak a vizeletben mérhető koncentrációját,
V az egységnyi idő (másodperc vagy perc) alatt ürített vizelet mennyiségét,
P az illető anyagnak a plazmában mért koncentrációját jelenti*

GFR: 60-90 ml/perc/1,73 m² enyhe vesefunkció romlás

GFR: 30-60 ml/perc/1,73 m² mérsékelt veseelégtelenség

GFR: 15-30 ml/perc/1,73 m² súlyos veseelégtelenség

GFR: < 15 ml/perc/1,73 m² végstádiumú veseelégtelenség

Anyagok visszavétele, mozgása a vesetubulusokban

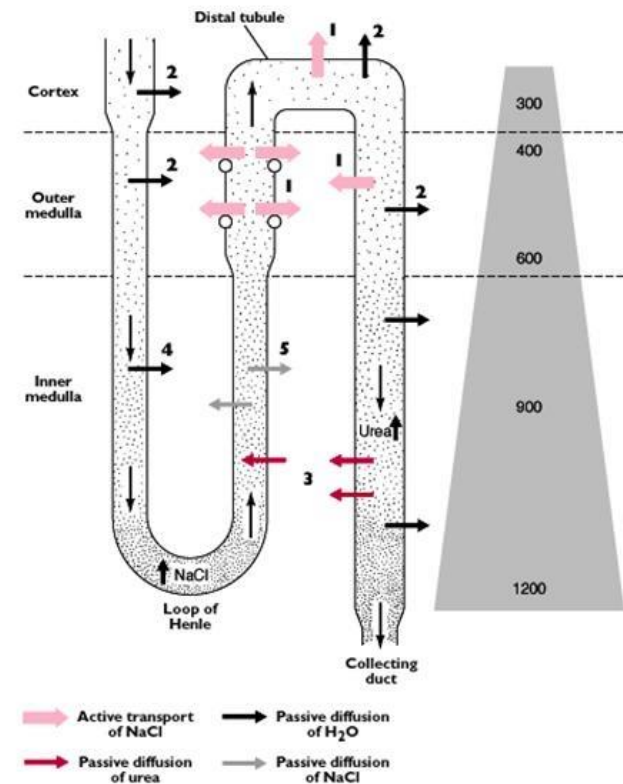
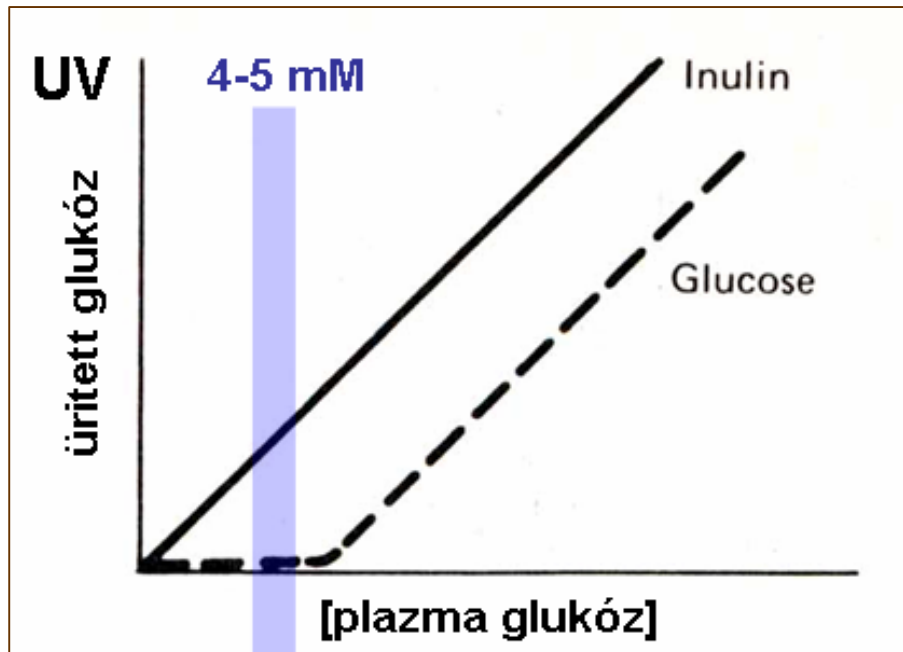
Víz

Ionok (Na^+ , H^+ , K^+ , Ca^{2+} , HCO_3^-)

Glukóz, aminosavak,

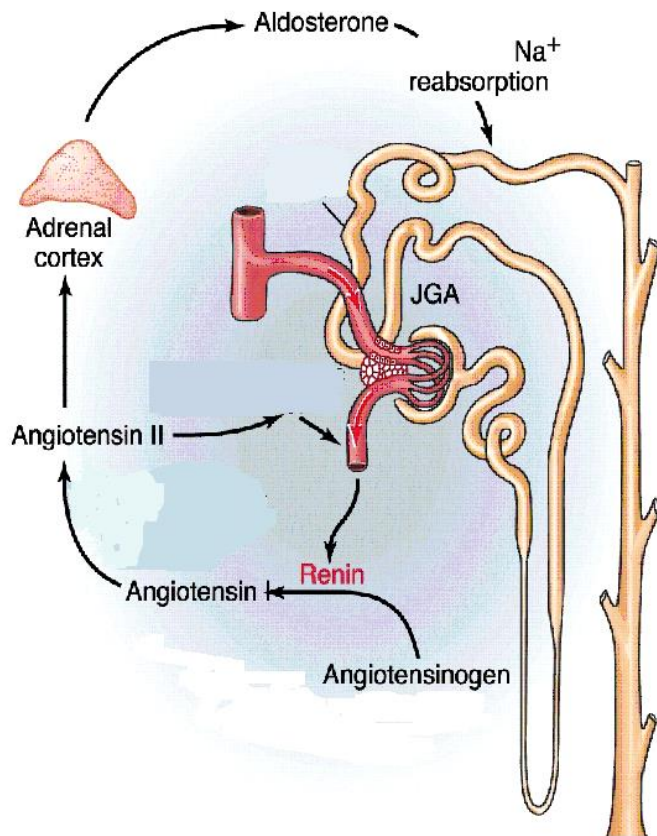
Penicillin

A koncentráció mechanizmusa

Hormonális szabályozás

renin-angiotenzin-aldoszteron rendszer

antidiuretikus hormon (ADH) kiválasztás szabályozása

